

Transformatieagenda Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

2016-2019

Apeldoorn, Brummen, Epe, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen

Besluit

Aan de gemeenten in de regio wordt een akkoord gevraagd op volgende punten:

- Instemmen met de visie en uitgangspunten zoals verwoord in hoofdstuk 3;
- Instemmen met de aanpak zoals beschreven in bijlage 1;
- Instemmen met het integreren van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in de lokale aanpak sociaal domein;
- Instemmen met de verdeling van de middelen zoals beschreven in hoofdstuk 4;
- Instemmen met de communicatie en verantwoording zoals beschreven in hoofdstuk 5.

Inhoudsopgave

Blz. 3	Inleiding
Blz. 5	Beleidskaders en actuele ontwikkelingen
Blz. 8	Doelen, visie en uitgangspunten
Blz. 12	Financiering
Blz. 14	Communicatie en verantwoording
Blz. 15	Bijlage 1 Uitvoeringsagenda Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
Blz. 26	Bijlage 2 Lokale paragraaf
Blz. 29	Bijlage 3 Regionale en lokale cijfers Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2015
Blz. 31	Bijlage 4 Evaluatie 'De Onmacht Voorbij 2012-2015'

Inleiding

Noodzaak tot nieuw beleidskader

De regionale nota ‘De onmacht voorbij’ (april 2011) vormde het belangrijkste kader voor de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling voor de periode 2012-2015. Het betreft een nota voor 14 regiogemeenten. Deze nota bepaalde het beleid tot en met het jaar 2015. Om het bestaande beleid, de ketensamenwerking en de samenhang met het beleid inzake huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken hebben de 35 centrumgemeenten voor vrouwenopvang, bij monde van de VNG toegezegd elk een zogenoemde ‘regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling’ op te stellen. De staatssecretaris van VWS heeft daarbij onderstreept dat met de invoering van de nieuwe Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) alle gemeenten verantwoordelijk zijn voor een sluitende aanpak op het gebied van geweld in huiselijke kring. De centrumgemeenten hebben hiermee geen juridische status meer om besluiten te nemen namens de regio. Het systeem van financiering via de centrumgemeenten is wel intact gebleven, op voorwaarde dat er in elke regio betere sturing en samenhang in beleid komt. Dit moet worden vastgelegd in de regiovisies (eens per vier jaar), waarbij alle gemeenten akkoord gaan met de inzet van de regionale middelen.

Regio-indeling

De regio waarvoor het beleidskader is opgesteld bestaat uit 14 gemeenten:

- Apeldoorn;
- Brummen;
- Epe;
- Elburg;
- Ermelo;
- Harderwijk;
- Hattem;
- Heerde;
- Lochem;
- Nunspeet;
- Oldebroek;
- Putten;
- Voorst;
- Zutphen.

Afstemming

Er is echter ook afstemming nodig met andere regio's. Veilig Thuis (het voormalige Steunpunt Huiselijk Geweld en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) bedient ook de Achterhoek. De Achterhoek valt onder de reeds vastgestelde Regiovisie Arnhem. Daarnaast is er sprake van drie jeugdzorgregio's: Achterhoek, Noord- Veluwe en Midden-IJssel/Oost Veluwe. Dit maakt het van groot belang om voor wat betreft de afspraken met Jeugdbescherming Gelderland goed met elkaar af te stemmen.

Ten slotte stemt centrumgemeente Apeldoorn af met de Gelderse centrumgemeenten Arnhem, Ede en Nijmegen als het gaat om de afspraken met Moviera.

Van beleidskader naar Transformatie-agenda

De regio heeft ervoor gekozen om in plaats van een regiovisie een Transformatieagenda op te stellen. Dit document bevat zowel het beleid op hoofdlijnen als concrete actiepunten voor de komende jaren. De Transformatieagenda wordt samen met gemeenten, uitvoerende organisaties en cliënten(vertegenwoordigers) opgesteld en moet gedurende de beleidsperiode 2016-2019 een dynamisch document blijven.

Couleur locale

Het voordeel van regionaal beleid is dat er in gezamenlijkheid vaak effectiever en efficiënter kan worden opgetrokken. In deze Transformatieagenda staan dan ook de regionale doelen, visie en uitgangspunten verwoord. Naast de regionale aandachtspunten is echter het aanscherpen van lokaal beleid, passend bij de context van de betreffende gemeente van groot belang. Waar dit wenselijk wordt geacht kan de lokale paragraaf als aanvulling op de regionale agenda worden uitgewerkt en vastgesteld in bijlage 2.

Definities huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Het kan gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van (ex-)partnergeweld, eengerelateerd geweld, kindermishandeling, jeugdprostitutie, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders.

Met 'huiselijke kring' worden (ex-)partners, familieleden en huisvrienden bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict (het kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden) maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer.

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Jeugdwet, art. 1.1).

2. Beleidskaders en actuele ontwikkelingen

2.1 Internationale verdragen

Er zijn twee internationale verdragen die specifiek betrekking hebben op huiselijk geweld en kindermishandeling. **Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind** is op 8 maart 1995 door Nederland geratificeerd. De Kinderombudsman monitort de naleving van dit verdrag door Nederland. In dit verdrag is een specifiek artikel gewijd aan kindermishandeling:

Art. 19 Bescherming tegen kindermishandeling

Het kind heeft recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld is op 9 juni 2015 aangenomen door de Tweede Kamer. Het verdrag heeft tot doel een krachtige impuls te geven aan het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Met de ratificering is Nederland verplicht maatregelen te treffen gericht op het voorkomen van geweld, het beschermen van slachtoffers en het berechten en bestraffen van daders. Op deze manier wordt getracht het geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld op pan-Europees niveau verder terug te dringen. De uit het verdrag voortvloeiende verplichtingen stemmen overeen met Nederlands beleid ten aanzien van de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en de voorzieningen die daartoe in Nederland zijn getroffen, zoals vastgelegd in de Wmo 2015.

2.2 Nationale wettelijke kaders

Relevante wettelijke kaders op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn de **Wmo 2015**, de **Jeugdwet**, de **Wet Tijdelijk Huisverbod**, de **Wet Meldcode** en de **Huisvestingswet**.

In de Wmo 2015 is opgenomen dat elke burger recht heeft om vrij te zijn van het risico op geweld uit huiselijke kring. Er moet voor iedereen in de thuissituatie – en als dat niet kan, elders – een veilige plek zijn. De nieuwe wet bevat tevens nadrukkelijk de opdracht om huiselijk geweld te voorkomen. Gemeenten hebben daarmee een grotere rol gekregen bij de aanpak van geweld in huiselijke kring. In de Wmo 2015 wordt een brede definitie van (slachtoffers van) geweld in huiselijke kring gehanteerd. Zowel vrouwen als mannen, minderjarigen en ouderen, moeten door alle gemeenten worden beschermd en ondersteund. In de Wmo 2015 wordt niet langer over vrouwenopvang gesproken, omdat de noodzaak van opvang vanwege (dreiging van) huiselijk geweld zich niet beperkt tot vrouwelijke slachtoffers; ook mannen worden hier mee geconfronteerd. Voor mensen in nood moet het niet uitmaken bij welke gemeente zij aankloppen. In alle gevallen moet de veiligheid worden geborgd. Met het oog hierop is de eis van landelijke toegankelijkheid in de Wmo 2015 opgenomen, namelijk dat een persoon die veilige opvang nodig heeft, ook in een andere gemeente terecht kan.

Vanuit de oude Wmo (prestatieveld 2) waren gemeenten al verantwoordelijk voor de preventie van kindermishandeling. Met de decentralisatie van de jeugdzorg is de verantwoordelijkheid voor de aanpak van kindermishandeling nadrukkelijker dan voorheen bij de gemeenten komen te liggen. Waar de gemeenten tot 2015 vooral taken hadden in de preventie van kindermishandeling zijn ze nu verantwoordelijk voor het hele spectrum: signalering, diagnostiek, hulp en behandeling bij kindermishandeling.

De Wet Tijdelijk Huisverbod en de Wet Meldcode zijn al eerder in werking getreden. Het huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie indien zij daartoe wordt gemandateerd. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal vier weken. Een uithuisgeplaatste die zich niet aan het huisverbod houdt, kan maximaal twee jaar gevangenisstraf krijgen of een taakstraf. De uithuisgeplaatste heeft de mogelijkheid om tegen het huisverbod in beroep te gaan bij de bestuursrechter.

De Wet Meldcode verplicht organisaties en individuele beroepsbeoefenaren in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie met een meldcode te werken. Deze verplichte meldcode betreft alle geweld in afhankelijkheidsrelaties: huiselijk geweld, kindermishandeling, ouder(en)mishandeling, eengerelateerd geweld (waaronder huwelijksdwang, achterlating in land van herkomst) en vrouwelijke genitale verminking. De wet is binnen de gemeenten van toepassing op ambtenaren die betrokken zijn bij de uitvoering van de Leerplichtwet. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de meldcode bij organisaties in de kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De meldcode kent vijf stappen:

1. in kaart brengen van signalen;
2. collegiale consultatie en zonodig raadplegen Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding;
3. gesprek met cliënt;
4. wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen;
5. beslissen: hulp organiseren of melden.

Per 1 januari 2015 is de nieuwe **Huisvestingswet** van kracht. Hierin wordt geregeld dat gemeenten urgentie moeten verlenen aan slachtoffers van geweld die in de opvang verblijven (artikel 12). Als gemeenten een urgentiesysteem hebben, moeten ze slachtoffers van huiselijk geweld voorrang geven. Voor de regio Apeldoorn is met de corporaties afspraken gemaakt over aantallen 'urgentiewoningen', ook voor bijzondere doelgroepen. Hierdoor is de noodzaak van een huisvestingsverordening vervallen.

2.3 Actuele ontwikkelingen

Relevante actuele ontwikkelingen zijn de **vorming van Veilig Thuis**, de **Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties** door het Ministerie van VWS en het **Programma RegioAanpak Veilig Thuis** door de VNG en de Federatie Opvang.

Veilig Thuis is de samenvoeging van het Algemeen Steunpunt Huiselijk Geweld (inclusief meldpunt Jeugdprostitutie) en het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Per 2015 werken Stimenz, Moviera en Jeugdbescherming Gelderland hierin samen.

De rijksoverheid voert een groot aantal maatregelen door om de Aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties (waaronder geweld in huiselijke kring) te versterken en de positie van slachtoffers te verbeteren. Rode draad bij deze geïntensiverde aanpak is de ketenbenadering: voorkomen – signaleren – stoppen – opvang – nazorg. Daarbij wordt gefocust op ouderenmishandeling, kindermishandeling, preventie van geweld in afhankelijkheidsrelaties, kwaliteit van de vrouwenopvang, huiselijk geweld en seksueel geweld, de relatie tussen geweld in huiselijke kring en dierenmishandeling en zelfbeschikking.

Het Programma RegioAanpak Veilig Thuis werkt aan een verbeterd stelsel voor het aanpakken van huiselijk geweld. Hiervoor is 10 miljoen euro beschikbaar gesteld door het rijk. Het programma richt zich op volgende zaken:

- regiovisies, opgesteld door centrumgemeenten samen met regiogemeenten;
- basiskwaliteit;
- kinderen in de opvang;
- vrouwen die te maken hebben met extreme stalking;
- knooppunt huwelijksdwang en achterlating;
- slachtoffers van mensenhandel;
- ouderenmishandeling;
- instellen van een landelijk telefoonnummer Veilig Thuis;
- mannenopvang;
- inspelen op nieuwe ontwikkelingen en vormen van geweld;
- veilige opvang van specifieke groepen, o.a. slachtoffers van eengerelateerd geweld, slachtoffers van loverboys, vrouwen die slachtoffer zijn van extreme geweldsdreiging;
- multidisciplinaire aanpak (MDA++).

Met name de multidisciplinaire aanpak (MDA++) gaat de komende jaren waarschijnlijk een prominente rol spelen voor de regio. Op landelijk niveau hebben de wethouders ingestemd om een multidisciplinaire aanpak te organiseren voor acute en structurele onveiligheid.

Bij de acute vorm gaat het bijvoorbeeld om kinderen die seksueel zijn misbruikt of ernstig mishandeld en om slachtoffers van verkrachting of huiselijk geweld met ernstig lichamelijk letsel. Bij structureel ernstige onveiligheid betreft het gezinnen waar kinderen in voortdurende onveiligheid opgroeien, huishoudens waar voortdurend ernstige en complexe vormen van geweld aan de orde zijn, extreme stalking, ernstig eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling

Uit onderzoek blijkt 60% van het geweld in gezinnen niet stopt, ondanks allerlei interventies. De multidisciplinaire aanpak behelst een gezamenlijke analyse en aanpak van hulpverlening, zorg, politie en justitie. Per casus wordt het MDA+++team samengesteld met professionals uit verschillende instanties. Met een vast contactpersoon voor het hele gezin die uitlegt wat er gebeurt, de hulp organiseert en op elkaar afstemt. Hierbij wordt uitgegaan van 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en ligt er de nadruk op dat gezinsleden vanaf het eerste moment meepraten over de aanpak.

MDA++ behelst ook dat een slachtoffer van acuut ernstig (seksueel) geweld medisch en forensisch onderzoek, zorg en hulp op één plek krijgt en een vaste contactpersoon. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de reeds bestaande Centra voor Seksueel Geweld.

3. Doelen, visie en uitgangspunten

In de aanloop naar deze Transformatieagenda is samen met gemeenten, organisaties en cliëntvertegenwoordigers een evaluatie opgesteld (zie bijlage). Deze evaluatie benoemt successen en verbeterpunten en is benut om de doelen, visie en uitgangspunten en concrete acties voor de komende jaren te bepalen.

Doelen

Twee doelen staan de komende jaren centraal:

- Iedereen is zich bewust van de schadelijke gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling en voelt zich medeverantwoordelijk, waardoor tijdig wordt gesignaleerd en actie wordt ondernomen. Het resultaat is dat huiselijk geweld en kindermishandeling wordt voorkomen of de duur van het geweld wordt verkort wat bijdraagt aan het duurzaam stoppen van geweld;
- Onder casusregie wordt huiselijk geweld en kindermishandeling zo snel mogelijk gestopt en wordt efficiënt en effectief samengewerkt met betrokkenen aan een duurzaam veilige thuissituatie.

Visie en uitgangspunten

Voor de regio Noord- en Oost-Veluwe kan de visie worden verwoord in zeven onderdelen:

1. Iedereen heeft recht op een veilig thuis;
2. De signalering en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een verantwoordelijkheid voor de hele samenleving;
3. Voor iedereen die met huiselijk geweld en kindermishandeling te maken heeft of krijgt (slachtoffers, plegers en omstanders) is een sluitend ondersteuningsaanbod voorhanden, passend bij zijn of haar situatie. Het voorkomen en doen stoppen van onveiligheid staat voorop;
4. De ondersteuning aan slachtoffers, plegers en omstanders van huiselijk geweld of kindermishandeling is zichtbaar en laagdrempelig;
5. De ondersteuning staat in het teken van het versterken van de eigen kracht, zelfredzaamheid en participatie van alle betrokkenen;
6. Veilig Thuis en het lokale veld werken optimaal samen; voor betrokkenen en zijn/haar gezinssysteem wordt zoveel mogelijk gewerkt volgens 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur;
7. De ambitie om optimale ondersteuning voor betrokkenen van (potentieel) huiselijk geweld en kindermishandeling te realiseren vraagt om werkendwijs ontwikkelen en waar nodig bijstellen. We leren en verbeteren in gezamenlijkheid.

Ad 1 Iedereen heeft recht op een veilig thuis

In de Wmo 2015 is aan het begrip ‘maatschappelijke ondersteuning’ ten opzichte van de oude Wmo het element van veiligheid in de gemeente toegevoegd. Het gevoel van veiligheid voor burgers is een wezenlijk onderdeel van de mogelijkheid tot participatie. Het gaat daarbij om veiligheid in de zin van vrij zijn van het risico op geweld uit huiselijke kring. Er moet voor iedereen in de thuissituatie – en als dat niet kan, elders – een veilige plek zijn. De gemeenten in de regio zetten zich in om een duurzame veilige thuissituatie voor al haar inwoners mogelijk te maken. Hiermee wordt bedoeld het structureel stoppen van het geweld en veiligheid in huiselijke kring. Hiervoor wordt de volledige Doeluitkering Vrouwenopvang ingezet, zodat alle middelen ten goede komen aan dit

beleidsdoel. De uitvoerende organisaties ontvangen middelen ten behoeve van het uitvoeren van hun taken. Dit betreft de samenwerkende organisaties binnen Veilig Thuis en de vrouwenopvang (Moviera, Stimenz en Jeugdbescherming Gelderland) en de organisatie die plegeropvang biedt (Iriszorg).

Ad 2 De bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling is een verantwoordelijkheid voor de hele samenleving

Niet alleen de overheid heeft een rol in het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. We zijn daar als samenleving gezamenlijk voor verantwoordelijk. Een belangrijk thema hierbij is handelingsverlegenheid. Met handelingsverlegenheid wordt bedoeld de twijfel en aarzeling die sommige mensen ondervinden als zij aanlopen tegen (potentiële) situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat dit veel voorkomt is goed te begrijpen en erg menselijk. We bemoeien ons immers niet graag ongevraagd met andermans privéleven. Toch is handelen enorm belangrijk om escalatie van de situatie voor alle betrokkenen te voorkomen. Dit handelen kan bestaan uit het bespreekbaar maken van de signalen met de betrokkenen, het consulteren van Veilig Thuis of het doen van een melding. Professionals die beroepshalve met situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling in aanraking kunnen komen, moeten conform de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling weten welke stappen zij in die gevallen moeten zetten. Deze afspraken worden jaarlijks opgenomen in de subsidie- en inkooprelaties van de gemeenten. Daarnaast wordt hier met een aangepaste Zorgroutekaart, voorlichting en trainingen opnieuw aandacht aan besteed op lokaal niveau.

Ook is er aandacht voor de vele vrijwilligers die (dreigend) geweld kunnen signaleren.

Ad 3 Voor iedereen die met huiselijk geweld en kindermishandeling te maken heeft of krijgt is een sluitend ondersteuningsaanbod voorhanden, passend bij zijn of haar situatie. Het voorkomen en doen stoppen van onveiligheid staat voorop

Er wordt ingezet op 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en een multidisciplinaire aanpak voor zorgmijders en chronische problematiek. Hierbij wordt enerzijds aangesloten op de landelijke ontwikkelingen en anderzijds geïnvesteerd in afschaling naar het lokale veld met de beschikbaarheid van een sluitende aanpak zonder wachtlijsten. Daarnaast wordt ingezet op oudermishandeling, ouderenmishandeling, eerge relateerd geweld en mensenhandel. Er is hiervoor specifieke expertise nodig om een sluitend ondersteuningsaanbod mogelijk te maken. Per jaar staat inzet op een van de specifieke vormen van geweld centraal bij de uitvoerende organisaties, in afstemming met het lokale veld en de veiligheidsketen. De specifieke vormen van geweld waar de focus op komt te liggen is vastgesteld naar aanleiding van de evaluatie.

Oudermishandeling

Oudermishandeling wordt gedefinieerd als ‘niet-incidenteel geweld in het gezin, gepleegd door een jeugdige van 12 tot 23 jaar, en is gericht op (een van) de ouders/verzorgers. Het gaat om herhaaldelijk en ernstig geweld dat niet alleen vanuit de puberteit verklaard kan worden. Het geweld kan psychisch, fysiek en seksueel zijn, maar ook financiële uitbuiting betreffen. Uitgezonderd van de definitie zijn (ex-)partnergeweld, geweld tussen broers en zussen en ouderenmishandeling (deze vormen kunnen wel voorkomen naast het geweld tegen de ouders/verzorgers).’

Oudermishandeling is één van de meest verzwegen en onderschatte vormen van geweld in huiselijke kring. Voor veel ouders is het toegeven van geweld gepleegd door hun kinderen nog taboe. Zij schamen zich voor het feit dat ze er niet in geslaagd zijn een gelukkig gezin op te bouwen en voelen zich mislukt in hun ouderrol. Oudermishandeling begint vaak met toenemend verbaal geweld tussen het 12e en 14e levensjaar. Dit pleit voor vroegsignalering bij de start van de pubertijd. Dat kan in samenwerking met de scholen, het CJG, AMW, SMW, de huisartsen en JGZ.

In onze regio willen wij oudermishandeling onder de aandacht brengen van alle betrokkenen, wat tot betere signalering en tijdiger ingrijpen moet leiden.

Ouderenmishandeling

Mishandeling van ouderen door familieleden of bekenden is een onderbelichte probleem waar weinig zicht op is. Jaarlijks worden naar schatting 200.000 ouderen van boven de 65 jaar mishandeld door partners, familie, huisvrienden of zorgverleners. Vaak begint het klein: stevig beetpakken als iemand niet luistert of boodschappen doen met het huishoudgeld van de ander. Regelmatig gaat het van kwaad tot erger. Een glijdende schaal, waarbij zowel de pleger als het slachtoffer zo hun eigen excuses hebben om de mishandeling niet te willen zien. In alle gevallen gaat het om slachtoffers die afhankelijk zijn van hun kinderen, aanverwanten of hulpverleners (bijvoorbeeld ontspoorde mantelzorgers). Hierin spelen de dubbele vergrijzing en de toename van dementerende ouderen, die door hun eveneens oudere echtgenoten of kinderen worden verzorgd, een grote rol.

Eergerelateerd geweld

Deze vorm omvat alle vormen van geweld, omwille van de geschonden familie-eer: fysiek geweld (waaronder vrouwelijke genitale verminking), geestelijk geweld, huwelijksdwang en achterlating in land van herkomst. De eer is overigens pas echt geschonden als de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken. De familie van het slachtoffer en de collectieve mentaliteit van de betreffende groep/samenleving speelt hierbij een belangrijke rol. Zij stemmen er veelal mee in en doen soms actief mee aan de eerzuivering. Vooral meisjes en vrouwen worden slachtoffer van eergerelateerd geweld vanwege schending van de zedelijke familie-eer. Te denken valt aan: westers georiënteerd raken, verboden relatie, voorhuwelijks seksrelatie of een gedwongen huwelijk weigeren. Dit geldt voor zowel vrouwen als mannen. Het zijn vormen van geweld die dagelijks in onze samenleving voorkomen en betreft vooral culturen rond de Middellandse Zee, het Midden-Oosten, Zuid- en Centraal-Azië. Maar ook onder Roma, Hindoestaanse en orthodox-christelijke gemeenschappen in Nederland komt eergerelateerd geweld voor. Nog te vaak wordt gedacht dat het 'in onze gemeente niet voorkomt.' Over het algemeen weten reguliere hulpverleners onvoldoende wat zich achter de voordeuren afspeelt. Samenwerking met (allochtone) sleutelfiguren en vertrouwenspersonen is nodig voor een eensgezinde aanpak van de complexe culturele geweldszaken en schadelijke praktijken. Geregeld voelt de westers georiënteerde professional zich machteloos en onderneemt hij/zij soms goed bedoelde initiatieven die juist averechts werken. Kennis over eergerelateerd geweld/schadelijke traditionele praktijken is van belang voor het maken van een goede analyse van achtergronden, motieven, feiten en omstandigheden, zodat effectieve interventie/hulpverlening mogelijk is. Kennis van onderlinge relaties in eerculturen, gezichtsverlies en eerherstel is essentieel voor het handelen en vooral het niet-handelen. Hierbij bouwen we voort op onze ervaring die opgedaan is in de afgelopen jaren, zoals bijvoorbeeld het huisbezoekproject rondom vrouwelijke genitale verminking.

Mensenhandel

De laatste jaren is er veel aandacht voor (de gevolgen van) mensenhandel. Vaak zijn het (allochtone) vrouwen of jonge meisjes die daar slachtoffer van zijn. Soms betreft het drama's die zich dicht bij huis afspelen: meisjes die via internetcontacten slachtoffer worden van 'loverboys'. In onze regio willen wij deze problematiek stevig op de kaart zetten en onvrijwillige prostitutie aanpakken. Hierbij wordt voortgeborduurd op de ervaringen die zijn opgedaan met het uitstapprogramma prostitutie dat vanuit het Veiligheidshuis wordt ingezet.

Ad 4 De ondersteuning aan slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling is zichtbaar en laagdrempelig

Veilig Thuis moet door slachtoffers, plegers en betrokkenen van huiselijk geweld makkelijk te vinden zijn en laagdrempelig zijn. Lokale, regionale en landelijke campagnes zijn hierbij een hulpmiddel. Daarnaast moeten de lokale teams behept worden met kennis van huiselijk geweld, kindermishandeling en specifieke vormen van geweld wanneer deze voor ondersteuning of nazorg bij de lokale teams in beeld komen.

Ad 5 De ondersteuning staat in het teken van het versterken van de eigen kracht van alle betrokkenen

Het werken volgens 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur blijft een thema in de komende periode. Dit betekent onder meer een goede signalering door het lokale veld waarbij naar het hele gezinssysteem gekeken wordt en een 1 plan wordt opgesteld voor alle betrokkenen. De eigen kracht en het cliëntperspectief staan hierbij centraal. Ondersteuning wordt gegeven daar waar dat nodig is. Afschaling naar het lokale veld vindt zo snel mogelijk plaats en situaties worden zo spoedig mogelijk genormaliseerd. De tijd in de opvang is zolang als nodig en zo kort als mogelijk. Dit past in de ingezette beweging van opvang naar ambulante hulpverlening. Er wordt gewerkt vanuit de belevingswereld van de cliënt. Het cliëntperspectief staat dan ook centraal. Uitgangspunt is dat de betrokkene (pleger, slachtoffer en het gezinssysteem) de ondersteuning als helpend ervaart en de geweldsspiraal wordt doorbroken.

Er is steeds meer aandacht voor kinderen als getuige van huiselijk geweld. Bovendien voor de bewustwording van ouders over de effecten van het geweld op de kinderen. Een speerpunt in de regioaanpak is ‘kinderen in de opvang’. De Methodiek Veerkracht is speciaal ontwikkeld voor kinderen die huiselijk geweld hebben meegemaakt en daardoor met hun moeder in de Vrouwenopvang verblijven. Landelijk wordt deze methodiek op dit moment geëvalueerd.

In de verantwoording die de uitvoerende organisaties afleggen, wordt meer aandacht besteed aan kwalitatieve verantwoording en meer vanuit cliëntperspectief. Dit betreft een ontwikkelopgave die samen met ambtenaren, managers van betrokken instellingen en waar mogelijk cliënten wordt uitgewerkt.

Ad 6 Veilig Thuis en het lokale veld werken optimaal samen; voor betrokkenen en het systeem wordt zoveel mogelijk gewerkt volgens 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur

Veilig Thuis mag krachtens de wet Wmo 2015 specifieke gegevens verwerken. Deze gegevens mogen niet zondermeer gedeeld worden met andere partijen. Bovendien zijn professionals die werkzaam zijn in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling gehouden aan privacy protocollen, aan de wet en regelgeving en aan hun beroepscode(s). Dit wil echter niet zeggen dat er geen goede afspraken gemaakt kunnen worden over informatie delen waar dit relevant is, terugkoppeling over en weer en op- en afschaling. Veilig Thuis deelt informatie alleen met professionals die actief een bijdrage leveren aan het realiseren van de veiligheid in gezinnen en huishoudens, zowel op de korte, als op de langere termijn. Alleen noodzakelijke gegevens worden geregistreerd en dit staat in verhouding tot het doel en om (indien noodzakelijk) andere instanties voor inzet van hulp in te schakelen.

Veilig Thuis speelt een belangrijke rol in het versterken van de lokale teams door middel van deskundigheidsbevordering en consultatie.

Er wordt zoveel mogelijk gewerkt volgens 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Waar een gezinssysteem niet (langer) in staat is zelf regie te voeren, wordt dit tijdelijk overgenomen. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt binnen het vrijwillige kader. Waar dit niet (meer) mogelijk is, komt het gedwongen kader in beeld.

Ad 7 De ambitie om optimale ondersteuning voor betrokkenen van (potentieel) huiselijk geweld en kindermishandeling te realiseren vraagt om werkendewijs ontwikkelen en waar nodig bijstellen. We leren en verbeteren in gezamenlijkheid.

Zoals in de inleiding benoemd moet de Transformatieagenda een levend document zijn waar alle partijen (gemeenten, organisaties en cliënten) bij betrokken blijven. Samen leren en transformeren is tenslotte een doorlopend proces. Om het wiel niet alleen uit te vinden worden de genoemde onderwerpen nader uitgediept in samenspraak met gemeenten, uitvoerende organisaties en cliënten(vertegenwoordigers).

Genoemde doelen, visie en uitgangspunten en doelen zijn verder uitgewerkt in het schema in bijlage 1.

4. Financiering

Apeldoorn ontvangt als centrumgemeente de Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang. Deze wordt in zijn geheel ingezet voor de regionale taken op het gebied van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. De besteding van de middelen is in onderstaande tabel in meerjarenperspectief weergegeven. Het Ministerie van VWS is akkoord gegaan met het verzoek van de gemeente Apeldoorn en Zwolle om Hattem per 2016 formeel toe te voegen aan de Vrouwenopvang regio. Dit zal leiden tot een kleine bijstelling van de doeluitkering.

Regionaal Meerjarenperspectief Huiselijk Geweld en Kindermishandeling				
Omschrijving	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019
Ambtelijke capaciteit	49.802	50.436	50.850	51.249
Subsidie Moviera	1.474.000	1.543.656	1.600.000	1.616.000
Veilig Thuis	942.548	836.974	853.713	862.250
Activiteiten kosten	192.000	123.220	163.246	164.879
Daderkamer	15.241	15.393	15.393	15.547
MD-project	10.000	40.000	100.000	101.000
Opvangen voor- en nadelen in lasten en baten	114.815-	41.105-	66.642	67.308
	2.568.776	2.568.574	2.849.844	2.878.233

In het meerjarenperspectief is een post opgenomen om voor- en nadelen in de budgetten op te vangen. Die fluctuaties worden veroorzaakt door een aantal ontwikkelingen, zoals:

- de wijziging van de decentralisatie uitkering in een objectief verdeelmodel. Pas in 2018 stijgt die uitkering significant;
- het invoeren van een integrale trajectprijs bij Moviera. Hierop rust een inverdiентаakstelling;
- extra kosten voor de invoering van Veilig Thuis in 2016;
- de laatste tranches van de taakstelling uit de Apeldoornse Meerjarenprogrammabegroting 2014 – 2017.¹

¹ De Apeldoornse gemeenteraad heeft in 2013 besloten tot een kleine bezuiniging op het budget voor Vrouwenopvang. Dit is verwerkt in de subsidie aan Moviera. De middelen die Apeldoorn ontvangt vanuit de Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang worden in de periode 2016-2019 in zijn geheel ingezet voor de regio.

Voor de regio Apeldoorn wordt in 2016 en 2017 een klein nadeel verwacht omdat deze ontwikkelingen niet synchroon lopen. Deze nadelen worden echter nagenoeg opgevangen door een overschot in 2015, waarmee de financiële regionale middelen binnen de regio voor vrouwenopvang beschikbaar blijven.

Met ingang van 2018 is sprake van een financieel evenwichtige situatie met een klein positief saldo. We moeten hierbij wel wijzen op een aantal risico's. Zo kan de decentralisatie uitkering in de komende jaren lager uitvallen, omdat het Rijk nog middelen kan uitnemen ten behoeve van voorzieningen die niet regionaal, maar landelijk worden gefinancierd. Verder wordt volop gewerkt aan het project Veilig Thuis. Het uitgangspunt is dat die taak ten minste budgettair neutraal wordt uitgevoerd, maar het project is nog volop in ontwikkeling. Ook moet Moviera haar inverdietaakstellingen waarmaken.

Nadere toelichting op de wijzigingen in decentralisatie uitkering

Van oudsher drukten de kosten van de opvanglocatie Oosterbeek van Moviera op de subsidie van Arnhem, terwijl daar vrouwen uit de hele provincie een intake en analyse kregen. Die kosten konden door Arnhem worden betaald omdat het verdeelmodel van de Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang was gebaseerd op een historische verdeling van de middelen. Maar omdat vanaf 2015 de verdeling plaats gaat vinden op grond van een objectieve verdeelsleutel, zullen ook de andere regiogemeenten Apeldoorn, Nijmegen en Ede in deze kosten gaan bijdragen. Daarom werkt Moviera in de komende jaren toe naar een integrale kostprijs per traject (per cliënt) - waarin nu dus een reëel stukje dekking voor de analysefase zit – en gaat Apeldoorn per cliënt meer betalen. Er zijn met Moviera afspraken gemaakt over een ingroeimodel. In de komende jaren wordt gevolgd of dit financieringssysteem naar tevreden werkt.

Nadere toelichting op de begrotingspost en financiering van Veilig Thuis

Het bedrag op de begrotingspost 'Veilig Thuis' is het begrote budget voor Veilig Thuis vanuit de Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang. In overleg met de betrokken organisaties van Veilig Thuis is er voor 2016 een begroting opgesteld. Hierin zijn ook de middelen uit de Jeugdzorgbudgetten betrokken voor het voormalige AMK-deel. Dit budget valt niet binnen het begrotingskader van deze nota.

Nadere toelichting op de activiteitenkosten

In 2016 is in de activiteitenkosten rekening gehouden met de extra inspanningen die nodig zijn om Veilig Thuis door te ontwikkelen en een zorgvuldig proces te voeren als het gaat om de definitieve rechtsvorm van Veilig Thuis. In 2017 zal, voor zover we dat nu kunnen inschatten, de nadruk liggen op de voorbereidingen van de uitrol van de Multidisciplinaire aanpak (MDA++). Deze moet in 2018 immers operationeel zijn. Hierdoor zullen er in 2017 iets minder activiteiten rondom andere onderwerpen worden uitgevoerd dan in 2018 en 2019. Dit verklaart de 'dip' in activiteitenkosten in 2017.

5. Communicatie en verantwoording

5.1 Communicatie

Zoals in de visie en uitgangspunten is verwoord heeft elke inwoner van de regio en elke professional een verantwoordelijkheid in het voorkomen, signaleren en melden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiervoor wordt jaarlijks een communicatiekalender opgesteld waarin de specifieke activiteiten worden genoemd. In de communicatiekalender wordt onderscheid gemaakt naar activiteiten die zich richten op:

- Professionals in de wijken, op scholen, etc. Deze activiteiten zijn gericht op professionalisering, samenwerking en dialoog zodat zij cliënten optimaal kunnen ondersteunen.
- Burgers. Deze activiteiten zijn gericht op bewustwording, bekendheid van Veilig Thuis en doorbreken van handelingsverlegenheid van burgers.

Daarvoor worden onder meer de volgende actiepunten uitgevoerd die nader worden uitgewerkt in een communicatiekalender:

1. *Inwoners*

- Meting van de bekendheid van Veilig Thuis;
- Inspraak en dialoog organiseren over huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Vergroten naamsbekendheid en voorlichting over de werkwijze van Veilig Thuis;
- In beeld brengen van risicogroepen en dit koppelen aan voorlichtingsactiviteiten.

2. *Professionals*

- Actualisatie zorgrouwekaarten;
- Geven van handvatten voor het gebruik van de meldcode;
- Aandacht vragen voor specifieke vormen van geweld;
- Toerusten met voldoende kennis;
- Voorlichting over de organisatie en werkwijze van veilig Thuis.

Elk jaar wordt een specifiek thema belicht. Dit zijn oudermishandeling, ouderenmishandeling, eerge relateerd geweld en mensenhandel. Daarnaast is er permanent aandacht nodig voor de preventie van alle vormen van geweld. Bij de uitwerking van de communicatie wordt rekening gehouden met de landelijke campagnes van het Ministerie van VWS.

5.2 Verantwoording

Op basis van de Wmo 2015 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Als regio willen wij deze verantwoordelijkheid zoveel mogelijk gezamenlijk oppakken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de opbrengsten van het landelijke programma dat gericht is op kennisdeling en effectmeting op het gebied van kwaliteit.

Het realiseren van een heldere opdrachtgever-opdrachtnemer relatie tussen gemeenten en uitvoeringsorganisaties is belangrijk. Daar wordt op dit moment op verschillende manieren inhoud en vorm aan gegeven, bijvoorbeeld door het verbinden van prestatie-indicatoren aan de subsidiebeschikkingen van de

uitvoeringsorganisaties. Om nog beter zicht te krijgen op het resultaat en efficiënt gebruik van de inzet van middelen wordt de komende jaren regionaal de monitoring en verantwoording doorontwikkeld. Hier worden naast gemeenten ook de aanbieders en cliënten(vertegenwoordigers) bij betrokken. In de Uitvoeringsagenda, bijlage 1, is dit verder uitgewerkt.

Bijlage 1. Uitvoeringsagenda Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Uitwerking doelen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Gebied	Doel	Deelresultaat	Indicator	Verantwoordelijken	Betrokkenen
Preventie, voorlichting en vroegsignalering	Iedereen is zich bewust van de schadelijke gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling en voelt zich medeverantwoordelijk, waardoor tijdig wordt gesignaleerd en actie wordt ondernomen. Het resultaat is dat de duur van het geweld wordt verkort wat bijdraagt aan het duurzaam stoppen van geweld.	Het zo effectief mogelijk toepassen van de Verwijsindex is door gemeenten gestimuleerd	Er zijn handvatten gegeven aan organisaties voor het eenduidige gebruik van de Verwijsindex Het gebruik en effectiviteit van de Verwijsindex zijn gemonitord en de resultaten worden ingebracht in landelijke gremia, zoals de VNG en G32	Gemeenten	Aandachtsfunctionarissen van organisaties werkzaam in jeugdhulp, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, gemeentelijke toegangsfunctie, Veilig Thuis, jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen
		Het toepassen van de Meldcode is door gemeenten actief gemonitord en gehandhaafd	Alle gemeenten hebben de Meldcode als eis opgenomen in de inkoopcontracten, subsidieregelingen, in de verantwoordingscyclus en in de eigen organisatie Er is een monitoringsinstrument ontwikkeld voor toepassing van de Meldcode De resultaten van de monitor worden jaarlijks opgeleverd en gebruikt als sturingsinformatie	Gemeenten	Organisaties en individuele beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie

		Veilig Thuis is bekend bij burgers en professionals	<p>Er is jaarlijks een regionale communicatiekalender opgesteld gericht op professionals in het lokale veld</p> <p>Er is jaarlijks een regionale communicatiekalender opgesteld gericht op de burgers in de regio, in afstemming op de landelijke campagnes van het ministerie van VWS</p> <p>Er heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden rondom de bekendheid van Veilig Thuis</p>	Gemeenten, Veilig Thuis en Moviera	<p>Min. VWS (ivm landelijke campagnes)</p> <p>CJG's</p> <p>Wijkteams</p> <p>1ste lijn</p> <p>Vrijwilligersorganisaties</p> <p>Politie</p> <p>OM</p> <p>Reclassering</p> <p>Hulpofficieren van Justitie</p> <p>Veiligheidshuis</p> <p>GI's</p> <p>Ziekenhuizen</p> <p>Zorginstellingen</p> <p>Huisartsenposten</p> <p>Burgers</p>
		De kwaliteit in het signaleren, oppakken en melden is verbeterd	<p>Er is een geactualiseerde Zorgroutekaart opgeleverd</p> <p>Er is een geactualiseerd periodiek trainingsaanbod voor professioneel handelen</p>	Gemeenten, Veilig Thuis en Moviera	<p>CJG's</p> <p>Wijkteams</p> <p>1ste lijn</p> <p>Politie</p> <p>OM</p> <p>Reclassering</p> <p>Hulpofficieren van Justitie</p> <p>Veiligheidshuis</p> <p>GI's</p> <p>Ziekenhuizen</p> <p>Zorginstellingen</p> <p>Huisartsenposten</p>
		Er is jaarlijks een activiteitenplan opgesteld op basis van de in de TA vastgestelde specifieke vormen van geweld	<p>Er is een activiteitenplan oudermishandeling opgesteld en uitgevoerd</p> <p>Er is een activiteitenplan oudermishandeling opgesteld en uitgevoerd</p> <p>Er is een activiteitenplan eengerelateerd geweld opgesteld en uitgevoerd</p> <p>Er is een activiteitenplan mensenhandel (incl. Jeugdprostitutie) opgesteld en uitgevoerd</p>	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera	<p>Min. VWS (ivm landelijke campagnes)</p> <p>CJG's</p> <p>Wijkteams</p> <p>1ste lijn</p> <p>Vrijwilligersorganisaties</p> <p>Politie</p> <p>OM</p> <p>Reclassering</p> <p>Hulpofficieren van Justitie</p> <p>Veiligheidshuis</p> <p>GI's</p> <p>Ziekenhuizen</p> <p>Zorginstellingen</p> <p>Huisartsenposten</p> <p>Burgers</p>

Registratie, matching en opvolging van meldingen		Veilig Thuis is ingericht en voldoet aan de afspraken	Er is gewerkt volgens het vastgestelde organisatie- en beleidsplan Veilig Thuis Er is een besluit genomen over de definitieve rechtsvorm Veilig Thuis De kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening is gemonitord middels de prestatie-indicatoren 2016 en bijsturing heeft waar nodig plaatsgevonden	Veilig Thuis en gemeenten	CJG's Wijkteams
		Uitvoerende organisaties verantwoorden zich aan gemeenten op zodanige wijze dat er zicht is op de effectiviteit en kwaliteit van de dienstverlening. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij het landelijke kwaliteitsprogramma en vertalen deze naar afspraken met uitvoeringsorganisaties. Er is een werkgroep ingesteld die een advies voor een gezamenlijke verantwoordingssystematiek voor Moviera en Veilig Thuis opstelt	Er is door Veilig Thuis verantwoord aan de hand van de vastgestelde prestatie-indicatoren 2016 Het advies voor de verantwoordingssystematiek is opgesteld op basis van prestatie-indicatoren Veilig Thuis 2016, het Kwaliteitsdocument Slachtoffers Huiselijk Geweld en met oog voor het belang van kwantitatieve, kwalitatieve gegevens en het cliëntperspectief	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera,	Clïënt(vertegenwoordigers)
Hulpverlening, opvang, interventies en nazorg	Onder casusregie wordt huiselijk geweld en kindermishandeling zo snel mogelijk gestopt en efficiënt en effectief samengewerkt met betrokkenen aan een duurzaam veilige thuissituatie.	De veiligheid staat in de hele keten voorop	Er is aandacht geschonken aan de mogelijkheden van de inzet van een Tijdelijk Huisverbod ter voorkoming van (verdere) escalatie Er is aandacht geschonken aan de mogelijkheden van de inzet van Aware om escalatie te voorkomen Voldoende opvangplekken voor cliënten die om veiligheidsredenen niet meer thuis kunnen wonen zijn gegarandeerd	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera,	CJG's Wijkteams 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie Veiligheidshuis GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten Burgers

		Het kind staat centraal	Het gebruik van methodieken voor kinderen in de opvang en de nazorg zijn voortgezet en de effecten hiervan zijn in beeld gebracht	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera, JBG, CJG's, wijkteams	CJG's Wijkteams 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie Veiligheidshuis GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten Burgers
			Er is een projectplan gemaakt om vroegsignalering kindermishandeling in het onderwijs te stimuleren	Gemeenten, Veilig Thuis	CJG's Scholen
		Meer plegers maken gebruik van hulpverlening	Er is een verbeterprogramma effectiviteit plegeraanpak opgeleverd en de maatregelen zijn geïmplementeerd Er heeft een gemeentelijke lobby richting rijk plaatsgevonden om drempels voor vrijwillige instroom weg te nemen (eigen bijdrage/eigen risico)	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera,	CJG's Wijkteams 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie Veiligheidshuis GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten Burgers
		De positie van slachtoffers huiselijk geweld is versterkt	De opvangperiode is verder verkort en nazorg in de wijk is gemonitord Wachtlijsten bij interventies zijn voorkomen Een plan van aanpak voor het versterken van de sociaaleconomische zelfstandigheid van slachtoffers huiselijk geweld is opgeleverd en de maatregelen zijn geïmplementeerd Een plan van aanpak voor de inzet	Gemeenten, Moviera, Veilig thuis, wijkteams, CJG's	Wooncorporaties, cliënt(vertegenwoordigers) 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Veiligheidshuis Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten

			van ervaringsdeskundigheid van mensen die te maken hebben met huiselijk geweld/kindermishandeling in hulpverlening is opgeleverd en de maatregelen zijn geïmplementeerd		Burgers
		Er is een multidisciplinaire aanpak acute en structurele vormen van geweld (MDA++) aanpak ontwikkeld voor de regio	De landelijke ontwikkelingen zijn gevolgd en er is aansluiting gezocht Een plan van aanpak voor de regionale multidisciplinaire aanpak is opgesteld en de maatregelen zijn geïmplementeerd. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor zorgmijders en chronische problematiek, afschaling naar lokaal en een sluitende aanpak zonder wachtlijsten.	Gemeenten, Veilig Thuis en Moviera	Wooncorporaties, 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Veiligheidshuis Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten Burgers
		Professionals in de keten zijn toegerust met voldoende kennis van huiselijk geweld en kindermishandeling	Er is een scholingsprogramma voor lokale teams opgesteld en uitgevoerd. Alle lokale teams zijn getraind op huiselijk geweld en kindermishandeling	Gemeenten, Veilig Thuis, Moviera	Wooncorporaties Scholen 1 ^{ste} lijn Vrijwilligersorganisaties Veiligheidshuis Vrijwilligersorganisaties Politie OM Reclassering Hulpofficieren van Justitie GI's Ziekenhuizen Zorginstellingen Huisartsenposten Burgers
Krachten bundelen door samenwerking		De bestaande overleg structuren zijn efficiënter georganiseerd	Er is een voorstel voor efficiëntere overlegstructuren opgeleverd en geïmplementeerd	Gemeenten	Veilig Thuis, Moviera,

		De transformatie binnen het domein huiselijk geweld en kindermishandeling is voortdurend in samenspraak met gemeenten, uitvoerende organisaties en cliënten(vertegenwoordigers) vormgegeven	Bij onderwerpen die verder uitgewerkt zijn in voorstellen, projectplannen of programma's zijn gemeenten, aanbieders en aanbieders en cliënten(vertegenwoordigers) betrokken	Gemeenten, aanbieder en cliënten(vertegenwoordigers).	
--	--	---	---	---	--

Uitwerking taken per jaar

Jaar	Taak	Trekker	Taak is volbracht als...
2016	Handvatten geven aan organisaties voor het eenduidige gebruik van de Verwijsindex	Centrumgemeente	er een handreiking is vastgesteld die door gemeenten verspreid kan worden onder de uitvoerende organisaties
	Meldcode als eis opnemen in de inkoopcontracten, subsidieregelingen, in de eigen verantwoordingscyclus en in de eigen organisatie	Gemeenten	door middel van een uitvraag via Regionaal Overleg blijkt dat alle gemeenten dit gedaan hebben
	Ontwikkelen van monitoringsinstrument voor toepassing van de Meldcode	Centrumgemeente	er een monitoringsinstrument is vastgesteld die door gemeenten gebruikt kan worden om zicht te krijgen op toepassing van de Meldcode door organisaties en hier beter op te handhaven
	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de burgers in de regio in aansluiting op landelijke communicatiecampagnes	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op bewustwording en doorbreken handelingsverlegenheid burgers
	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de professionals in het lokale veld	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op professionalisering, samenwerking en dialoog om de cliënten optimaal te ondersteunen
	Actualiseren Zorgroutekaart	Centrumgemeente	de Zorgroutekaart gedrukt is en verspreid kan worden onder de professionals in het lokale veld
	Actualiseren periodiek trainingsaanbod professioneel handelen	Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal Overleg ingestemd heeft met het plan van aanpak voor het trainingsaanbod voor alle lokale professionals in de regio
	Opstellen en uitvoeren activiteitenplan oudermishandeling	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal overleg ingestemd heeft met het activiteitenplan oudermishandeling en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Werken volgens het vastgestelde organisatie- en beleidsplan Veilig Thuis	Veilig Thuis	uit de verantwoording van Veilig Thuis blijkt dat zij conform het organisatie- en beleidsplan hebben gewerkt.
	Duidelijkheid over de definitieve rechtsvorm van	Centrumgemeente	het Regionaal Overleg ingestemd heeft met

	Veilig Thuis per 2017		de definitieve rechtsvorm van Veilig Thuis
	Monitoring en bijsturing van de activiteiten van Veilig Thuis	Centrumgemeente	het Regionaal Overleg kennis heeft genomen van de verantwoording van Veilig Thuis en instemt met de eventuele actiepunten die hieruit volgen
	Doorontwikkeling verantwoordingssystematiek van Veilig Thuis en Moviera op basis van de prestatie-indicatoren 2016, het Kwaliteitsdocument Slachtoffers Huiselijk Geweld met oog voor kwantitatieve, kwalitatieve gegevens en meer ruimte voor het cliëntperspectief	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal Overleg instemt met de verantwoordingssystematiek voor 2017.
	Aandacht voor de mogelijkheden van inzetten Tijdelijk Huisverbod ter voorkoming van (verdere) escalatie en Aware	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	dit onderdeel opgenomen is in de vastgestelde regionale communicatiekalender
	Garanderen van voldoende opvangplekken, voortzetten beweging van opvang naar ambulante en voorkomen van wachtlijsten voor interventies	Centrumgemeente en Moviera	uit de verantwoording van Moviera blijkt dat er voldoende opvangplekken zijn, er een beweging gaande is van opvang naar ambulante en er geen wachtlijsten zijn. Indien er aanleiding toe is zijn er direct maatregelen getroffen.
	Gebruiken van (wetenschappelijk onderbouwde) methodieken voor kinderen in de opvang	Moviera	dit duidelijk uit de verantwoording van Moviera blijkt
	Volgen van en aansluiten op landelijke ontwikkelingen m.b.t. de Multidisciplinaire aanpak	Centrumgemeente	de stand van zaken rondom de Multidisciplinaire aanpak als vast agendapunt is opgenomen bij het Regionaal Overleg en in gesprekken met Veilig Thuis en Moviera
	Voorstel maken voor efficiëntere overlegstructuren	Centrumgemeente	het voorstel in het Regionaal Overleg leidt tot een besluit en dit besluit in 2017 wordt geïmplementeerd.
2017	Monitoren van gebruik en effectiviteit Verwijsindex en resultaten inbrengen in landelijke gremia, zoals de VNG en G32	Centrumgemeente	een door de regio opgestelde enquête onder de uitvoerende organisaties is verspreid, de uitkomsten van deze enquête zijn verwerkt in een korte notitie en dit ambtelijk en bestuurlijk door de centrumgemeente onder de landelijke aandacht is gebracht
	Opleveren 1 ^o monitor toepassing meldcode	Centrumgemeente	op basis van informatie aangeleverd door

			gemeenten een beeld geschetst is van de toepassing van de meldcode in 2017 in de verschillende gemeenten met bijbehorende actiepunten om de toepassing eventueel te stimuleren
	Actualiseren periodiek trainingsaanbod professioneel handelen	Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal Overleg ingestemd heeft met het plan van aanpak voor het trainingsaanbod voor alle lokale professionals in de regio
	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de burgers in de regio in aansluiting op landelijke communicatiecampagnes	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op bewustwording en doorbreken handelingsverlegenheid burgers.
	Evalueren bekendheid van Veilig Thuis	Centrumgemeente en Veilig Thuis	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde evaluatie rondom de bekendheid van Veilig Thuis ligt met bijbehorende actiepunten om de bekendheid eventueel te vergroten
	Activiteitenplan oudermishandeling opstellen en uitvoeren	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal overleg ingestemd heeft met het activiteitenplan oudermishandeling en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Garanderen van voldoende opvangplekken, voortzetten beweging van opvang naar ambulante en voorkomen van wachtlijsten voor interventies	Gemeenten en Moviera	uit de verantwoording van Moviera blijkt dat er voldoende opvangplekken zijn, er een beweging gaande is van opvang naar ambulante en er geen wachtlijsten zijn. Indien er aanleiding toe is zijn er direct maatregelen getroffen.
	Opstarten gemeentelijke lobby richting rijk voor het wegnemen van drempels voor vrijwillige instroom plegers (eigen bijdrage/eigen risico)	Centrumgemeente	dit ambtelijk en bestuurlijk door de centrumgemeente onder de landelijke aandacht is gebracht
	Gebriken van (wetenschappelijk onderbouwde) methodieken voor kinderen in de opvang	Moviera	dit duidelijk uit de verantwoording van Moviera blijkt
	Opstellen projectplan voor regionale multidisciplinaire aanpak	Centrumgemeente	er een in het Regionaal overleg vastgesteld projectplan ligt en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties.

2018	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de burgers in de regio in aansluiting op landelijke communicatiecampagnes	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op bewustwording en doorbreken handelingsverlegenheid burgers.
	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de professionals in het lokale veld	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op professionalisering, samenwerking en dialoog om de cliënten optimaal te ondersteunen.
	Actualiseren periodiek trainingsaanbod professioneel handelen	Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal Overleg ingestemd heeft met het plan van aanpak voor het trainingsaanbod voor alle lokale professionals in de regio
	Opstellen en uitvoeren activiteitenplan eerge relateerd geweld	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal overleg ingestemd heeft met het activiteitenplan eerge relateerd geweld en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Opstellen plan van aanpak voor de inzet van ervaringsdeskundigheid in hulpverlening	Veilig Thuis, Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde plan van aanpak ligt voor de inzet van ervaringsdeskundigheid in de hulpverlening en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Handreiking maken voor het versterken van de sociaal-economische zelfstandigheid van slachtoffers huiselijk geweld	Centrumgemeente, Moviera en Veilig Thuis	er een handreiking is vastgesteld die onder gemeenten en uitvoerende organisaties verspreid kan worden
	Garanderen van voldoende opvangplekken, voortzetten beweging van opvang naar ambulante en voorkomen van wachtlijsten voor interventies	Centrumgemeente en Moviera	uit de verantwoording van Moviera blijkt dat er voldoende opvangplekken zijn, er een beweging gaande is van opvang naar ambulante en er geen wachtlijsten zijn. Indien er aanleiding toe is zijn er direct maatregelen getroffen.
	Gebruik van (wetenschappelijk onderbouwde) methodieken voor kinderen in de opvang	Moviera	Dit duidelijk uit de verantwoording van Moviera blijkt
	Er is een werkende regionale MDA+ aanpak in de regio met aandacht voor zorgmijders en chronische problematiek, afschaling naar lokaal en een sluitende aanpak zonder wachtlijsten.	Centrumgemeente, Moviera, Veilig Thuis	het projectplan geïmplementeerd is en opgenomen in de afspraken met de uitvoerende organisaties

	Projectplan maken om vroegsignalering kindermishandeling in het onderwijs te implementeren	Centrumgemeente, Veilig Thuis	Het projectplan is vastgesteld en geïmplementeerd is in de afspraken met uitvoerende organisaties
2019	Opleveren 2 ^{de} monitor toepassing meldcode	Centrumgemeente	op basis van informatie aangeleverd door gemeenten een beeld geschetst is van de toepassing van de meldcode in 2019 in de verschillende gemeenten met bijbehorende actiepunten om de toepassing eventueel te stimuleren
	Actualiseren periodiek trainingsaanbod professioneel handelen	Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal Overleg ingestemd heeft met het plan van aanpak voor het trainingsaanbod voor alle lokale professionals in de regio
	Opstellen regionale communicatiekalender gericht op de burgers in de regio die aansluit op landelijke communicatiecampagnes	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op bewustwording en doorbreken handelingsverlegenheid burgers.
	Opstellen regionale communicatiekalender opgesteld gericht op de professionals in het lokale veld	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	er een in het Regionaal Overleg vastgestelde communicatiekalender ligt gericht op professionalisering, samenwerking en dialoog om de cliënten optimaal te ondersteunen.
	Opstellen en uitvoeren activiteitenplan mensenhandel (incl. Jeugdprostitutie)	Centrumgemeente, Veilig Thuis en Moviera	het Regionaal overleg ingestemd heeft met het activiteitenplan mensenhandel en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Opleveren verbeterprogramma effectiviteit plegeraanpak en implementeren van maatregelen	Veilig Thuis, Moviera en Iriszorg	er een in het Regionaal Overleg vastgesteld verbeterprogramma ligt en de afspraken geborgd zijn binnen de subsidiebeschikking van de uitvoerende organisaties
	Gebruik van (wetenschappelijk onderbouwde) methodieken voor kinderen in de opvang	Moviera	dit duidelijk uit de verantwoording van Moviera blijkt

Bijlage 2: Lokale paragraaf gemeente Brummen

Lokale speerpunten voor Brummen gezien vanuit het kader Huiselijk Geweld en Kindermishandeling zijn:

- oog voor integraliteit;
- versterking verbinding huiselijk geweld en veiligheidsbeleid;
- versterking verbinding huiselijk geweld en mantelzorgbeleid;
- versterking verbinding huiselijk geweld en vrijwilligersbeleid;
- versterking verbinding huiselijk geweld en woonbeleid;
- versterking verbinding huiselijk geweld en jeugdbeleid.

Integraliteit

Op 20 april 2015 is het programmaplan Samen goed voor Elkaar door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin worden de nieuwe taken gericht op het vergroten van kansen en mogelijkheden voor kwetsbare inwoners uitgewerkt. Al eerder, in januari 2014, is het integrale beleidskader 3D opgepakt, waarin de (integrale) uitgangspunten en kaders van de decentralisaties worden benoemd.

Veiligheidsbeleid

De gemeente Brummen stelt samen met de gemeenten Lochem, Voorst en Zutphen een integraal veiligheidsplan op. Dit plan is 4 jaar geldig. De meest recente versie is het Veiligheidsplan 2016-2019. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsplan op. Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld. In het veiligheidsplan is aandacht voor huiselijk geweld, kindermishandeling en loverboys en jeugdprostitutie.

Wij streven er naar om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vanuit de Wmo nog beter af te stemmen op het veiligheidsbeleid, zodanig dat de lokale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling eenduidiger, efficiënter en effectiever wordt.

Mantelzorgbeleid

Als het gaat om geweld als ouderenmishandeling is er in veel gevallen sprake van ontspoorde mantelzorg. Het voorkomen van overbelaste mantelzorg is een oplossing voor het voorkomen van huiselijk geweld. Dit thema maakt deel uit van de lokale nota mantelzorgbeleid, die momenteel in ontwikkeling is.

Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers komen vaak thuis bij mensen en kunnen daar signalen oppikken van huiselijk geweld. Om verdere escalatie te voorkomen is het van groot belang dat vrijwilligers weten hoe zij moeten signaleren en handelen. Daarom is scholing en training van vrijwilligers noodzakelijk. De scholing, training en ondersteuning/begeleiding van vrijwilligers zal nader uitgewerkt worden in 2016.

Woonbeleid

In de nieuwe huisvestingswet zijn vrouwen uit opvanghuizen urgent verklaard. Dit bevordert een snelle doorstroming. Uitvoering hiervan vindt plaats via Woonkeus.

Binnen de opvang krijgt de uitvoering steeds meer te maken met cliënten met multiproblematiek, waaronder schulden. Dit kan van invloed zijn op de huisvesting en begeleiding bij de huisvesting. Afstemming met de woningcorporaties is daarom noodzakelijk evenals met het lokale wijkteam TVE.

Daarnaast vindt afstemming plaats met het werkplein Activerium voor participatie en het versterken van economische zelfstandigheid. Dit is van belang om het wonen blijvend goed te laten verlopen.

Jeugdbeleid

Het beleidsplan jeugdhulp is eind 2014 vastgesteld. In het uitvoeringsplan Samen Goed voor Elkaar worden de inspanningen (activiteiten en projecten) genoemd die deel uitmaken van het programma. Hierin staan ook de activiteiten genoemd in het kader van het preventief jeugdbeleid en de jeugdzorg.

Als centraal doel staat hierin geformuleerd: ieder kind groeit op in een gezonde en veilige omgeving

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt optimaal afgestemd op het lokale jeugdbeleid. Daarbij wordt specifiek ingezet op preventie, voorlichting en vroegsignalering.